

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสงขลา

The Relationship Between Transformational Leadership and School
Administrative Management on Student Assistant System of School under The
Office of Songkhla Primary Educational Service Area

จินณาภักดี ชูหนู¹, ปัทมาพร ชลเลิศเพ็ชร² และเมธี ดิสวัสดิ์³

Chinnaphak Chunu, Pattamaporn Chalertphet and Matee Di-sawat

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

²ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ³ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

Abstract

The purpose of this research were 1) to study the transformational leadership of school under the office of Songkhla Primary Educational Service Area; 2) to study the school administrative management on student assistant system of school under the office of Songkhla Primary Educational Service Area; and 3) to study the relationship between transformational leadership and school administrative management on student assistant system of school under the office of Songkhla Primary Educational Service Area. The samples were 213 head - teachers who responsible for student assistant system of school under the office of Songkhla Primary Educational Service Area were selected via stratified random sampling based on affiliation and size of schools. The research instrument was a 5 level-ration-scale questionnaire the transformational leadership and the school administrative management on student assistant system of school under the office of Songkhla Primary Educational Service Area with reliabilities of .95 and .91 respectively. The data were analyzed for frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson product-moment correlation coefficient.

The findings of the study reveal the following 1) In the whole aspect, the transformational leadership of school under the office of Songkhla Primary Educational Service Area were at a high level; 2) In the whole aspect, the school administrative management on student assistant system of school under the office of Songkhla Primary Educational Service Area were at a high level; 3) The relationship between transformational leadership and school administrative management on student assistant system of school under the office of Songkhla Primary Educational Service Area had positive relationships at 0.01 level.

Keyword: *transformational leadership, management on student assistant system*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา 2) ศึกษาระดับการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูหัวหน้าผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา จำนวน 213 คน เลือกการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา และขนาดสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา และการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .95 และ .91 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการต่าง ๆ ในยุคโลกาภิวัตน์เป็นไปอย่างรวดเร็วส่งผลต่อ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจทั่วโลก การเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดในเกือบทุกมิติทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ประเพณี วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยี ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของบุคคล อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546: 3) ปัญหาด้านสุขภาพ สภาพแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วล้วนเป็นผลกระทบในทางลบต่อเด็กและเยาวชนที่ได้รับ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักวิจัยและพัฒนา, 2549: 5 - 6 อ้างถึงใน สมนึก นาห้วยทราย, 2552: 1) ซึ่ง ปัญหาของเด็กและเยาวชนเริ่มทวีความรุนแรงมากขึ้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตระหนักถึง ปัญหาดังกล่าวจึงได้นำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งจากการติดตามประเมินผล พบว่า เป็นระบบที่ช่วย ป้องกันและสามารถแก้ไขปัญหารวมทั้งยังช่วยเสริมสร้างคุณภาพที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชนทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นสุข (อภิชาติ เสรณีวิจัยกิจการ, 2547: 59) จึง กำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีความเข้มแข็ง

ผู้บริหารถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้การบริหารสถานศึกษาประสบผลสำเร็จ ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำ มีวิสัยทัศน์ ทนต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก มีมนุษยสัมพันธ์ มีความสามารถในการบริหารจัดการ มีความตระหนักในการส่งเสริม สนับสนุน ร่วมคิด ร่วมทำ นิเทศงาน ติดตาม กำกับดูแลให้ขวัญ

กำลังใจ กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือในการทำงาน กระจายการทำงานอย่างทั่วถึง เป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำให้ทุกคนเกิดความร่วมมือ ทำงานเป็นทีมอย่างต่อเนื่อง สามารถร่วมงานกับบุคลากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549) จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำของยุคส์, บาส และอโวลิโอ (Yukl, Bass and Avolio) พบว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงย่อมทำให้ประสิทธิผลองค์กรสูงขึ้นในสภาพการณ์ ต่าง ๆ ทั้งที่องค์กรมีข้อจำกัดและมีความจำเป็นอื่น ๆ (Yukl, Bass and Avolio อ้างถึงใน ประเสริฐ สมพงษ์ธรรม, 2538: 6) และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของวิโรจน์ สารรัตนะ และอัญชลี สารรัตนะ ได้ศึกษาปัจจัยทางการบริหารกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 9 พบว่า ปัจจัยการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงเป็นปัจจัยแรกสุดที่ก่อให้เกิดการพัฒนาในปัจจัยการบริหารอื่น ๆ ผลการวิจัยสามารถเป็นกรอบชี้นำระบบการคิด และการพัฒนาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ควรเริ่มจากการพัฒนาผู้บริหารให้เป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นก่อน ซึ่งภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารจะส่งผลต่อการพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนาความเป็นองค์กรวิชาชีพ และด้านการพัฒนาความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน (วิโรจน์ สารรัตนะ และคณะ, 2545: 63 - 65) และจากงานวิจัยของ สรัญญา เกิดแก้ว พบว่า ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาไปในทางบวก (สรัญญา เกิดแก้ว, 2553: 104) ด้วยความสำคัญดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา ตามความคิดเห็นของครูหัวหน้าผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการ และพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่เอื้อต่อการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อันจะเป็นการช่วยป้องกันและแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนอันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้นำแสดงออกให้เห็นถึงการจัดการหรือ การทำงาน โดยการเปลี่ยนสภาพหรือเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวัง

พัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานไปสู่ระดับที่สูงขึ้นและมีศักยภาพมากขึ้น ทำให้เกิดการตระหนักในภารกิจ และวิสัยทัศน์ของกลุ่ม จูงใจให้ผู้ร่วมงานมุ่งสู่ประโยชน์ของกลุ่มหรือสังคม แบบสส์ (Bass, 1999 อ้างถึงใน รัตติกรณังจิวิศาล, 2543: 20) กล่าวถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงว่า เป็นผู้นำที่ทำให้ผู้ตามอยู่เหนือกว่าความสนใจในตนเองผ่านทางมามีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Idealized influence or charisma) การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา หรือการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้นำจะยกระดับบุคลิกภาพและอุดมการณ์ของผู้ตามที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ (Achievement) การบรรลุสัจการแห่งตน (Self-actualization) ความเจริญรุ่งเรือง (Well-being) ของสังคม องค์กร และผู้อื่น นอกจากนั้นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีแนวโน้มที่จะช่วยกระตุ้นความหมายของงานในชีวิตของผู้ตามให้สูงขึ้น อาจจะทำให้ผู้นำหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาความต้องการทางศีลธรรมให้สูงขึ้นด้วยโดยการกระทำผ่านองค์ประกอบพฤติกรรมเฉพาะ 4 ประการ คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547: 1) ได้ให้ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่าเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข และ 5) การส่งต่อ

วิธีการวิจัย

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ครูหัวหน้าผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา ประจำปีการศึกษา 2554 จากสถานศึกษาจำนวน 473 โรงเรียน คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 213 คน การสุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามสังกัดและขนาดของสถานศึกษา จากนั้นสุ่มตัวอย่างในแต่ละสังกัดและแต่ละขนาดด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95 และ .91 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ผู้บริหารแสดงออกอันดับแรก คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ รองลงมาเป็นด้านมามีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการ

คำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และด้านการกระตุ้นทางปัญญา ตามลำดับ ส่วนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา โดยภาพรวมและราย ด้านอยู่ในระดับมาก โดยการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการเป็นอันดับแรก คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา รองลงมาเป็นด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน ตามลำดับ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก และมีเกณฑ์ใน ระดับสูง แสดงว่าเมื่อผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมาก จะส่งผลให้การบริหารระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้นด้วย แต่เมื่อผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงน้อย จะส่งผลให้การบริหาร ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนน้อยด้วย ทั้งนี้เมื่อจำแนกภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการบริหารระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละด้าน พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารทุกรายด้านมี ความสัมพันธ์กับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทุกรายด้าน ซึ่งเรียงลำดับความสัมพันธ์จากมากไป น้อยได้ดังนี้ 1) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 2) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 3) ด้านการกระตุ้น ทางปัญญา และ 4) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ

การอภิปรายผล

1. ระดับความคิดเห็นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนก่อนเข้าสู่ ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ก.ค.ศ. กำหนด โดยมีวุฒิทางการบริหารการศึกษา ได้รับ ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา และจะต้องผ่านกระบวนการคัดเลือกเข้าสู่ตำแหน่งโดยการสอบ คัดเลือก การประเมินสมรรถนะทางการบริหาร และผู้ผ่านการสอบคัดเลือกจะต้องเข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตร การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา มีการฝึกประสบการณ์ทางการบริหารตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด ก่อนบรรจุแต่งตั้งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จากกระบวนการและวิธีการคัดเลือกก่อนเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีคุณลักษณะที่แสดงออกให้เห็นถึงกระบวนการบริหารอย่างมีอุดมการณ์ ให้การสนับสนุนเพื่อนร่วมงาน ได้ความเชื่อถือและศรัทธา ให้ความเคารพ สามารถมองการณ์ไกลที่ทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลง ให้ความสนใจผู้ร่วมงานอย่างใกล้ชิด เอาใจเขามาใส่ใจเรา ให้คำแนะนำและส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพ ของครู ใช้เทคนิคและแนวทางใหม่ ๆ มาแก้ไขปัญหาดังกล่าว อย่างริเริ่มสร้างสรรค์ ตลอดจนการสร้างแรงบันดาลใจ ให้เกิดขึ้นกับผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานด้วยความรักและเห็นคุณค่าของงาน ร่วมกันตั้ง มาตรฐานการทำงานให้สูงและเชื่อมั่นว่าจะทำงานบรรลุเป้าหมายได้ และยังสามารถประพาดคิดทำให้เกิดประโยชน์ แก่คนอื่นและกลุ่มอยู่เสมอ สอดคล้องกับแนวคิดของ เบสส์ และ อโวลิโอ (Bass & Avolio, 1994) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามารถเห็นได้จากผู้นำเป็น ผู้เปลี่ยนแปลงผู้ร่วมงานและผู้ตามให้มองตนเองและ งานในแงุ่มใหม่ ๆ ทำให้เกิดความตระหนักรู้ในเรื่องภารกิจและวิสัยทัศน์ของทีมและองค์กร พัฒนาความสามารถ ของผู้ร่วมงานและผู้ตามไปสู่ระดับความสามารถที่สูงขึ้น และมีศักยภาพมากขึ้น

2. ระดับความคิดเห็นการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 22 แนวทางการจัดการศึกษายังให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคน โดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ รวมทั้งในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษาอย่างทั่วถึง โดยมีผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม และมุ่งหวังว่าครูทุกคนสามารถให้ความดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งด้านการส่งเสริมในส่วนที่ดีของนักเรียน ด้านการป้องกันมิให้ปัญหาเกิดขึ้นหรือลุกลามมากขึ้น โดยเฉพาะเด็กกลุ่มเสี่ยง และสามารถแก้ไขปัญหานักเรียนในเบื้องต้นได้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ได้จัดทำเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น เอกสารแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้อง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เอกสารการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ประกอบกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนชัดเจน มีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน มีคุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ ทุกฝ่ายทั้งในและนอกสถานศึกษาต้องร่วมมือร่วมใจใจ การพัฒนากระบวนการดำเนินงานอย่างมีระบบและเข้มแข็งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้อง บูรณาการแนวความคิดวิธีการบริหารเชิงระบบคุณภาพหรือวงจรคุณภาพเดมมิง (Deming Cycle: P - D - C - A) ในการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้เกิดมาตรฐานการดำเนินงานที่เสริมสร้างการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และมีค่าเป็นบวกความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับ เลสเตอร์ เอ็น ดาวน์ิง (Lester N. Dowling อ้างถึงใน ก้องภพ ยี่หระ, 2550: 119) กล่าวว่า การแนะนำเป็นกระบวนการที่จัดขึ้นโดยกลุ่มบุคคลซึ่งได้รับการอบรมเป็นพิเศษ เพื่อช่วยเหลือบุคคล ในการปรับตัวและส่งเสริมให้บุคคลได้พัฒนาตนเองให้ถึงขีดสุดในทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เป็นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินกิจการของสถานศึกษาให้พัฒนาไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการมองเห็นไกลและตระหนักในภารกิจที่ต้องปฏิบัติ เป็นผู้กล้าเผชิญปัญหาและมีการแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างเป็นธรรม ลดทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของผู้ตาม และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการ โน้มน้าวจิตใจผู้ร่วมงานให้เปลี่ยนแปลงความสนใจในการกระทำเพื่อตนเอง ไปสู่

การทำประโยชน์เพื่อกลุ่มหรือเพื่อองค์กร รวมทั้งกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์หาวิธีการใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ใช้ความคิดในการป้องกันปัญหามากกว่าการแก้ปัญหา สนับสนุนให้ผู้ได้บังคับบัญชาพัฒนาวิธีการใหม่ ๆ หรือคิดค้นสิ่งแปลกใหม่เพื่อที่จะบรรลุในภารกิจ เอาใจใส่ต่อผู้ได้บังคับบัญชาแต่ละคนเพื่อพัฒนาตามศักยภาพ ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ร่วมงานเป็นไปด้วยดี ส่งเสริมบรรยากาศในการทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข ผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย บทบาทหน้าที่และภาระงานได้อย่างเหมาะสม ร่วมกันจัดทำแผนการปฏิบัติการและปฏิทินการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีการจัดประชุมชี้แจง อบรมสร้างความเข้าใจแนวทาง การดำเนินงาน พัฒนาครูที่ปรึกษาทั้งความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ จัดทำแผนการดำเนินงานให้ครูที่ปรึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่นักเรียนเป็นรายบุคคลจากระเบียบสะสม จากแบบประเมินพฤติกรรม (SDQ) การเยี่ยมบ้าน มอบหมายให้ครูดูแลนักเรียนในสัดส่วนที่เหมาะสมและจัดบันทึกประวัติและพฤติกรรมนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา ควรแสดงภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงด้านการกระตุ้นทางปัญญาให้มากขึ้น เช่น การใช้หลักเหตุและผลในการตัดสินใจ การจูงใจและสนับสนุนให้ครูมีความคิดริเริ่มใหม่ ๆ การกระตุ้นให้ครูกิจหาวิธีการใหม่ ๆ ที่ดีกว่าในการแก้ปัญหา การส่งเสริมให้ครูได้แสดงความคิดเห็น มองปัญหาและหาวิธีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ
2. ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา ควรมี การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งต่อนักเรียนให้มากขึ้น โดยการส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการในการจูงใจให้นักเรียนยินดีเข้ารับการช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ ส่งเสริมให้มีการประสานระหว่างครูในโรงเรียนในการส่งต่อภายในและภายนอก และมีการติดตามผลการส่งต่ออย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในแต่ละด้านของตนเองให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยการเข้ารับการฝึกอบรมสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้บริหารสถานศึกษาด้วยกันอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารการศึกษาได้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ต่อไป
4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดฝึกอบรมพัฒนาสมรรถนะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

ก้องภพ ยี่หระ. 2550. พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 6. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ประเสริฐ สมพงษ์ธรรม. 2538. การวิเคราะห์ภาวะผู้นำของศึกษานิเทศก์จังหวัดที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลขององค์กร สำนักงานศึกษานิเทศก์จังหวัด. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (สาขาบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. 2543. ผลการฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ปรินญาณิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต สาขาพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิโรจน์ สารรัตนะ และอัญชลี สารรัตนะ. 2545. ปัจจัยทางการบริหารกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ข้อเสนอผลการวิจัยเพื่อพัฒนาและการวิพากษ์. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดทิพย์วิสุทธิ.
- สมนึก นาห้วยทราย. 2552. รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สร้อยญา เกิดแก้ว. 2553. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏราชนครินทร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546. การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้วิกฤตสังคม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- _____ 2547. แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์กรรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2549. รายงานติดตามผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาตามมติคณะรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ : พรินทรวานกราฟฟิค.
- อภิชาติ เสรณีวิจัยกิจการ. 2547. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. วารสารวิชาการปีที่ 7 ฉบับที่ 2 เมษายน - มิถุนายน 2547: 59)
- Bass, B. M., & Avolio, B. J. 1994. Improving organizational effectiveness through transformational leadership. Thousand Oaks, CA: Sage.